

СИЛАБУС
навчальної дисципліни

«МЕДИЧНА ЕТИКА ТА ДЕОНТОЛОГІЯ»

Галузь знань	22 Охорона здоров'я
Спеціальність	221 Стоматологія
Освітньо-професійна програма	Стоматологія
Освітній ступінь	Фаховий молодший бакалавр
Статус дисципліни	Нормативна
Група	II СТ-11
Мова викладання	Українська
Кафедра, за якою закріплена дисципліна	Соціально-гуманітарних дисциплін
Викладач курсу	Ціцюра Надія Миколаївна
Контактна інформація викладача	E-mail: n.tsitsiura@lma.edu.ua Група у Viber, Google Classroom.
Консультації	Відповідно до розкладу консультацій. Можливі он-лайн консультації через ZOOM, Meet, або подібні ресурси. Для погодження часу он-лайн консультацій слід писати на електронну пошту викладача або дзвонити.
Сторінка курсу	
Опис навчальної дисципліни	Кількість кредитів – 3 Загальна кількість годин – 75 Модулів – 1 Рік підготовки – 2-й Семестр – 3-й Лекції – 14 год. Практичні заняття – 20 год. Самостійна робота – 41 год.
Коротка анотація курсу	Дисципліна «Медична етика та деонтологія» є забезпечення знань професійного обов'язку та етикету медичного працівника перед суспільством і пацієнтами, морально-етичних та правових основ фахової діяльності та аспектів спілкування та взаємовідносин під час трудової діяльності.
Мета та цілі курсу	Метою вивчення нормативної дисципліни «Медична етика та деонтологія» є формування знань та навичок щодо дотримання морально-етичних норм та професійної таємниці, запобігання виникненню ятрогеній та застосування ефективних етичних та деонтологічних підходів у вирішенні біоетичних проблем сучасної медицини. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні знати: <ul style="list-style-type: none"> – поняття про медичну етику та деонтологію; – професійну поведінку медичного працівника; – основні етичні категорії; – правове забезпечення професійної діяльності медичного працівника;

	<ul style="list-style-type: none"> – помилки в роботі медичного працівника, їх етичне оцінювання; – відповідальність медичних працівників за скоєні помилки; – основні типи пацієнтів; – особливості поведінки медичного працівника залежно від типу пацієнта; – психологічні особливості спілкування; – види ятрогеній та методи профілактики їх; – відповідальність за недотримання принципів медичної таємниці; – етико-деонтологічні аспекти в роботі медичного працівника та пацієнтами з особливими потребами; – деонтологічні аспекти взаємовідносин медичного працівника з ВІЛ-інфікованим та хворим на СНІД; – принципи надання психологічної допомоги для знаття нервового емоційного напруження; – етико-деонтологічні принципи знайомства та підготовки пацієнта до прийому; – етико-деонтологічні правила при роботі зубного гігієніста з лікарем-стоматологом;; – біоетичні проблеми народження та смерті. <p>вміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> – керуватися в своїй діяльності основними етичними категоріями: обов’язком, гідністю, совістю, честю, відповідальністю; – використовувати нормативно-правову документацію в професійній діяльності; – дотримуватися морально-етичних норм у своїй роботі; – аналізувати професійні помилки та їх порушення; – професійно-взаємодіяти та спілкуватися; – запобігати виникненню ятрогеній; – дотримуватися медичної таємниці; – створити колегіальні взаємовідносини в колективі; – запобігати виникненню конфліктних ситуацій; – вирішувати конфлікт; – дотримуватися етико-деонтологічних засад професійної діяльності зубного гігієніста та пацієнтів з особливими потребами, ВІЛ-інфікованими та хворими на СНІД.
<p>Програмні результати навчання</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Знати основні етичні категорії та правила етику медичного працівника; – дотримуватися морально-етичних принципів фахової діяльності медичного працівника; – дотримуватися правил інформування пацієнта та медичної таємниці; – проводити аналіз правового регулювання трудової діяльності; – дотримуватися психологічних основ взаємовідносин та особистостей спілкування медичного працівника з пацієнта та співробітниками.
<p>Політика курсу</p>	<p>Дотримання принципів академічної доброчесності. Не толеруються жодні форми порушення академічної доброчесності. Очікується, що роботи студентів будуть самостійними, їх власними оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їх індивідуальних потреб і можливостей. Під час виконання письмових контрольних робіт, модульних контрольних, тестування, підготовки до відповіді на екзамені користування зовнішніми джерелами, окрім словників, заборонено. Виявлення ознак академічної не доброчесності в письмовій роботі студента є підставою для її незарахування викладачем.</p>

Дотримання принципів та норм етики і професійної деонтології. Під час занять здобувачі вищої освіти діють із позицій академічної доброчесності, професійної етики та деонтології, дотримуються правил внутрішнього розпорядку Академії. Під час боротьби з епідемією COVID-19 виконують всі настанови протиепідеміологічного режиму: носять маски, дотримуються соціальної дистанції, використовують антисептики. Ведуть себе толерантно, доброзичливо та виважено у спілкуванні між собою та викладачами.

Відвідування занять. Студенти повинні відвідувати усі практичні заняття курсу та інформувати викладача про неможливість відвідати заняття.

Політика дедлайну. Студенти зобов'язані дотримуватися термінів, передбачених курсом і визначених для виконання усіх видів робіт.

Порядок відпрацювання пропущених занять. Відпрацювання пропущених занять відбувається згідно з графіком відпрацювання та консультацій або у будь-який зручний для викладача час.

Перескладання підсумкової оцінки з метою її підвищення не допускається, окрім ситуацій передбачених нормативними документами Академії, або неявки на підсумковий контроль з поважної причини.

Структура курсу

ТЕМИ ЛЕКЦІЙ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Основні принципи та поняття про медичну етику та деонтологію	2
2.	Категорії медичної етики	2
3.	Помилки в професійній діяльності медичних працівників, їх етичне та правове оцінювання	2
4.	Медична таємниця. Інформування пацієнта. Ятрогенія	2
5.	Психологічні основи взаємовідносин та особливості спілкування медичного працівника із пацієнтом	2
6.	Деонтологія в стоматологічній діяльності	2
7.	Біоетичні проблеми в сучасній медицині	
Разом:		14

ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Професійна культура та етикет медичного працівника	2
2.	Морально-етичні основи фахової діяльності медичного працівника	2
3.	Правове регулювання трудової діяльності медичного працівника	2
4.	Сучасні уявлення про хворобу, проблеми медичної етики та деонтології	2
5.	Етичні та деонтологічні аспекти спілкування медичний працівник - пацієнт	2
6.	Основні етичні проблеми трансплантології в медицині	2
7.	Деонтологічні аспекти роботи зубного гігієніста та пацієнтів з особливими потребами	2
8.	Деонтологічні проблеми в стоматології	2
9.	Деонтологічні аспекти взаємовідносин зубного гігієніста з ВІЛ-інфікованим і хворим на СНІД пацієнтом	2
10.	Модульний контроль 1. Медична етика та деонтологія	2
Разом:		20

ТЕМИ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Основні етапи медичної етики до Гіпократівського періоду	3
2.	Медична деонтологія, її професійна специфічність та сфери регуляції	4
3.	Основні міжнародні документи, які регламентують права пацієнта	3
4.	Основні моделі взаємовідносин у системі медичний працівник-пацієнт	3
5.	Основні види ятрогенній та їх характеристика	3
6.	Міжособові аспекти спілкування в медицині	4
7.	Етико-деонтологічні аспекти роботи зубного гігієніста при ортопедичному лікуванні	3
8.	Етико-деонтологічні принципи при проведенні профілактики стоматологічних захворювань	4
9.	Стрес та нервово виснаження в роботі медика	3
10.	Правові документи, які регламентують дотримання принципів біоетики	4
11.	Етичні проблеми в геронтології	4
12.	Юридичні аспекти СНІДу в Україні	3
Разом:		41

Література для вивчення дисципліни

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна (базова):

1. *Касевич Н.М.* Медсестринська етика і деонтологія: підручник.— 2-е вид., стер. — К.: ВСВ “Медицина”, 2010. — 200 с.
2. *Ковальова О.М., Сафаргаліна-Корнілова Н.А., Герасимчук Н.М.* Деонтологія в медицині: підручник. – 2-е вид., випр. – К.: ВСВ «Медицина», 2018. – 240 с.
3. *Радевич-Винницький Я.* Етикет і культура спілкування. – К.: Знання, 2006.
4. *Медсестринський догляд за пацієнтом // Стандарти медсестринських процедур, маніпуляцій та планів догляду і навчання: навч. посібн./І.Я.Губенко, О.Т.Шевченко, Л.П.Бразалій, В.Г. Апшай.* — К.: Медицина, 2008. — 304 с.
5. *Москаленко В.Ф., Попов М.В.* Біоетика: філософсько-методологічні та соціально-медичні проблеми. — Вінниця: Нова книга, 2005. — 218 с.

Додаткова:

1. *Куліченко В.* Біоетика / В. Куліченко С. Пустовіт // Медична сестра. — 2006. — № 1. — С. 17—19.
2. *Пиріг Л.* Соціоетика та біоетика — сучасні реалії в Україні // Ваше здоров'я. — 2006. — № 30. — С. 6.
3. Кримінальний Кодекс України. – Х.:Б. в., 2002 .

Поточний та підсумковий контроль

Поточний контроль здійснюється на кожному практичному занятті з обов'язковим виставленням оцінки. Поточний контроль включає усне опитування та/ або письмові завдання відповідно до поточної лексичної та граматичної теми заняття. Письмові завдання можуть охоплювати тести та розгорнуті запитання, граматичні вправи, а також вправи на переклад. Окрім поточного контролю передбачено підсумкові модульні контрольні роботи, що здійснюються у письмовій формі.

Підсумковий контроль – диференційований залік.

Навчальні методи та техніки, які будуть використовуватися

Під час освітнього процесу будуть застосовуватися форми та методи навчання: практичні, семінарські заняття, індивідуальні завдання, самостійна робота студента, консультації тощо.

<p>під час викладання курсу</p>	<p>У разі роботи в дистанційному режимі використовуватиметься віртуальне навчальне середовище MOODLE, Google Classroom. Практичні заняття будуть проводитися за допомогою програми електронної комунікації Zoom. Поточна комунікація з викладачем буде здійснюватися за допомогою електронної пошти, а також через Viber.</p>																																																												
<p>Необхідне обладнання</p>	<p>У звичайному режимі навчання. Вивчення курсу передбачає приєднання кожного студента до навчального середовища MOODLE, або Google Classroom.</p> <p>У режимі дистанційного навчання під час карантину вивчення курсу додатково передбачає приєднання кожного студента до програми ZOOM (для занять у режимі відеоконференцій). У цьому випадку студент має самостійно потурбуватися про якість доступу до інтернету.</p>																																																												
<p>Критерії оцінювання</p>	<p style="text-align: center;">Схема нарахування та розподіл балів</p> <table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse; text-align: center;"> <thead> <tr> <th colspan="6" style="text-align: center;">Поточне оцінювання, МК та самостійна робота</th> <th rowspan="2">СМО</th> <th rowspan="2">ПМО</th> <th rowspan="2">ECTS</th> <th rowspan="2">За національною шкалою</th> </tr> <tr> <th colspan="6" style="text-align: center;">Модуль 1</th> </tr> <tr> <th>T1</th> <th>T2</th> <th>...Tn</th> <th>САП</th> <th>МК 1</th> <th>МО</th> <th></th> <th></th> <th></th> <th></th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>4</td> <td>4</td> <td>3</td> <td>73</td> <td>75</td> <td>74</td> <td>74</td> <td>74</td> <td>C</td> <td>добре</td> </tr> </tbody> </table> <p>T₁ – T_n – теми занять до модульного контролю 1; САП – середнє арифметичне усіх позитивних оцінок в національній шкалі, яке переводиться у 100 – бальну шкалу; МК - модульний контроль; МО (модульна оцінка) – середнє арифметичне САП та МК; СМО (семестрова модульна оцінка) – це середньоарифметична МО; ПМО (підсумкова модульна оцінка) – виставляється в кінці вивчення дисципліни за 100 – бальною шкалою, національною шкалою та ECTS.</p> <p style="text-align: center;">Шкала оцінювання: національна та ЄКТС</p> <table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse; text-align: center;"> <thead> <tr> <th>За 100-бальною шкалою</th> <th>За національною шкалою</th> <th>За шкалою ECTS</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>90-100</td> <td>відмінно</td> <td>A</td> </tr> <tr> <td>0-89</td> <td>добре</td> <td>B</td> </tr> <tr> <td>70-79</td> <td>добре</td> <td>C</td> </tr> <tr> <td>60-69</td> <td>задовільно</td> <td>D</td> </tr> <tr> <td>51-59</td> <td>задовільно</td> <td>E</td> </tr> <tr> <td>35-50</td> <td>незадовільно з можливістю повторного складання</td> <td>FX</td> </tr> <tr> <td>0-34</td> <td>незадовільно з обов'язковим повторним курсом вивчення дисципліни за зазначений семестр</td> <td>F</td> </tr> </tbody> </table>	Поточне оцінювання, МК та самостійна робота						СМО	ПМО	ECTS	За національною шкалою	Модуль 1						T1	T2	...Tn	САП	МК 1	МО					4	4	3	73	75	74	74	74	C	добре	За 100-бальною шкалою	За національною шкалою	За шкалою ECTS	90-100	відмінно	A	0-89	добре	B	70-79	добре	C	60-69	задовільно	D	51-59	задовільно	E	35-50	незадовільно з можливістю повторного складання	FX	0-34	незадовільно з обов'язковим повторним курсом вивчення дисципліни за зазначений семестр	F
Поточне оцінювання, МК та самостійна робота						СМО	ПМО					ECTS	За національною шкалою																																																
Модуль 1																																																													
T1	T2	...Tn	САП	МК 1	МО																																																								
4	4	3	73	75	74	74	74	C	добре																																																				
За 100-бальною шкалою	За національною шкалою	За шкалою ECTS																																																											
90-100	відмінно	A																																																											
0-89	добре	B																																																											
70-79	добре	C																																																											
60-69	задовільно	D																																																											
51-59	задовільно	E																																																											
35-50	незадовільно з можливістю повторного складання	FX																																																											
0-34	незадовільно з обов'язковим повторним курсом вивчення дисципліни за зазначений семестр	F																																																											
<p>Питання до підсумкового контролю</p>	<p style="text-align: center;">ПЕРЕЛІК ПРАКТИЧНИХ НАВИЧОК</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Керуватися в своїй діяльності такими основними етичними категоріями: обов'язок, гідність, совість, честь, відповідальність. 2. Використовувати нормативно-правову документацію в професійній діяльності. 3. Дотримуватися деонтологічних принципів поведінки. 4. Дотримуватися морально-етичних норм у своїй роботі. 5. Поважати права пацієнта на отримання інформації. 6. Аналізувати професійні помилки та етично оцінювати їх. 7. Визначати тип пацієнта. 8. Розробляти тактику медичного працівника щодо різних типів пацієнтів. 9. Ефективно спілкуватися з пацієнтом. 10. Дотримуватися професійної таємниці. 11. Дотримуватися принципів конфіденційності. 12. Запобігати виникненню ятрогеній. 																																																												

13. Визначати термінальні стани.
14. Надавати психологічну підтримку вмираючому пацієнту, родичам умираючого (померлого).
15. Застосовувати ефективні етичні та деонтологічні підходи під час вирішення біотичних проблем сучасної медицини.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ДИФЕРЕНЦІЙОВАНОГО ЗАЛІКУ

1. Медична етика, її завдання.
2. Медична деонтологія, її завдання.
3. Клятва Гіппократа.
4. Клятва Ф. Найтінгейл.
5. Декларація про захист прав пацієнтів в Європі.
6. Основні етичні категорії, визначення понять.
7. Проступки в роботі медичного працівника (технічні, тактичні, діагностичні).
8. Цивільна, адміністративна, дисциплінарна та матеріальна відповідальність медичного працівника.
9. Кримінальна відповідальність у діяльності медичного працівника.
10. Колегіальність у медичному колективі як один із наріжних принципів регулювання стосунків між співробітниками.
11. Умови що сприяють ефективному спілкуванню.
12. Зони комфорту.
13. Психологічні варіанти взаємовідносин медичного працівника і пацієнта.
14. Класифікація типів медичного працівника.
15. Особливості спілкування медика і пацієнта.
16. Класифікація типів пацієнтів.
17. Поняття професійної таємниці.
18. Поняття про ятрогенні захворювання.
19. Роль психіки у виникненні ятрогеній.
20. Фактори, що зумовлюють виникнення ятрогенних захворювань.
21. Поняття сорогенія.
22. Поведінка щодо вмираючого.
23. Поведінка щодо родичів умираючого (померлого).
24. Біоетичні проблеми смерті.
25. Біоетичні проблеми абортів.
26. Біоетичні проблеми штучного запліднення.
27. Біоетичні проблеми сурогатне материнство.
28. Поняття евтоназії.
29. Трансплантація органів і тканин.
30. Синдром «Емоційного вигорання».

Опитування

Анкету з метою оцінювання якості курсу буде надано студенту по завершенню курсу.